

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcov : **1/ E. R.**, bývajúca v P., **3/ M. M.**, bývajúci v N., **4/ E. F.**, bývajúca v T., **5/ J. H.**, bývajúca v D., **6/ M. B.**, bývajúca v N., **7/ M. T.**, bývajúca v T., **8/ M. H.**, bývajúca v P., **9/ A. K.**, bývajúca v P., **10/ J. K.**, bývajúci v P., **11/ E. M.**, bývajúca v K., **12/ S. K.**, bývajúci vo V., žalobcovia 9/ až 12/ právni nástupcovia po nebohom žalobcovi 2/ J. K., zomrelom X., žalobcovia 1/, 3/ až 12/ zastúpení JUDr. M. T., advokátom v P., proti žalovaným : **1/ P. P.**, bývajúci J., **2/ J. G.**, bývajúci v S., **3/ J. G.**, bývajúca v S., **4/ I. H.**, bývajúci vo S., **5/ M. K.**, bývajúci v P., **6/ A. K.**, bývajúca v P., žalovaní 1/ až 6/ zastúpení JUDr. M. K., advokátom v P., **7/ J. S.**, bývajúci v L., **o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 10 C 82/2005, o dovolaní žalobcov 1/, 3/ až 12/, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. mája 2012 sp. zn. 5 Co 37/2011

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 24. mája 2012 sp. zn. 5 Co 37/2011 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Poprad rozsudkom zo 17. decembra 2010 č.k. 10 C 82/2005-512 zamietol žalobu žalobcov, ktorou sa domáhali určenia, že do dedičstva po nebohom M. K. v 1/2 a do dedičstva po nebohej E. K., rod. M., patria parcely nachádzajúce sa v katastrálnom území V., tak ako sú špecifikované v petite žaloby. Po vykonanom dokazovaní prvostupňový súd dospel k záveru, že právni predchodcovia žalobcov, teraz nebohí M. K. a E. K., rod. M., nenadobudli do svojho vlastníctva prídelovou listinou z 21.6.1954 alebo z 22.4.1960 poľnohospodársku pôdu v extraviláne v katastrálnom území V., nezaplatili za takúto poľnohospodársku pôdu žiadnu prídelovú cenu a z dostupných listinných dôkazov

predložených v tomto súdnom konaní bez akýchkoľvek pochyb vyplýva, že títo prídelcovia nadobudli vlastnícke právo len k pozemkom a budovám v intraviláne za prídelovú cenu 8 200 Kčs, ktorú riadne zaplatili. Nadobudnutie žiadnych iných pozemkov, či už v extraviláne alebo intraviláne vo V., na základe prídelu alebo platným výmerom o prídele pôdy právnymi predchodcami žalobcov nebolo, a teda nebola preukázaná jeho existencia.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobkyne 1/ rozsudkom z 24. mája 2012 č.k. 5 Co 37/2011-535 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. Stotožnil sa dôvodmi rozsudku súdu prvého stupňa a k odvolacím námietkam žalobkyne 1/ uviedol, že právní predchodcovia žalobcov nezaplatili prídelovú cenu za pôdu. Žalobcovia neunesli dôkazné bremeno a nepreukázali, že ich právní predchodcovia nebohí M. K. a E. K., rod. M., nadobudli za svojho života ako prídelcovia vlastníctvo k poľnohospodárskej pôde vo V.. Keďže právní predchodcovia žalobcov nenadobudli vlastnícke právo k predmetu sporu, nie je skutočne daná ani aktívna legitímácia žalobcov na podanie určovacej žaloby.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia 1/, 3/ až 12/, ktorého prípustnosť odvodzovali z ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. a dôvodnosť z ustanovenia § 241 ods. 2 písm.b/ a c/ O.s.p., keďže konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie zároveň spočíva na nesprávnom právom posúdení veci. Mali za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadou, ktorá vznikla v dôsledku závadného procesného postupu súdu, ktorým sa žalobcom znemožnila realizácia tých procesných práv, ktoré im priznáva Občiansky súdny poriadok. Žalobcom nebolo v odvolacom konaní doručené písomné vyjadrenie žalovaného v 7. rade k odvolaniu žalobcov. Žalobcovia sa o tejto skutočnosti dozvedeli až z rozsudku odvolacieho súdu (str. 5 rozsudku odvolacieho súdu). Tým, že predmetné vyjadrenie žalovaného v 7. rade nebolo žalobcom doručené, týmto postupom súdu im nebola daná možnosť vyjadriť sa k skutočnostiam, tvoriacim obsah vyjadrenia žalovaného v 7. rade k odvolaniu. Žalobcovia tak boli vylúčení z výkonu ich ústavných práv, ktoré im patria. Z odvolacieho rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd prejednal vec podľa § 214 ods. 2 O.s.p. bez nariadenia pojednávania. Žalobcovia neboli písomne upovedomení o verejnom vyhlásení rozsudku. Odvolací súd odňal žalobcom možnosť konať pred súdom, keď im neoznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku. Žalobcovia nemajú vedomosť o tom, že by súd zachoval postup podľa ustanovenia § 156 ods. 3 O.s.p. Nevytvoril im teda možnosť účasti na verejnom vyhlásení napádaného rozsudku a tak aj realizáciu ich procesných práv. Rozhodnutie odvolacieho súdu taktiež spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Nesprávne právne posúdenie veci je

postavené na skutkových zisteniach, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Odvolací súd sa bez ďalšieho stotožnil so závermi prvostupňového súdu, podľa ktorého uvedený výkaz je neperfektný a nekompletný. Neobstojí ani tvrdenie odvolacieho súdu, že ako žalobcovia nemali aktívnu legitimáciu na podanie žaloby a tým u nich nie je splnená ani procesná podmienka naliehavosti právneho záujmu na podaní určovacej žaloby v zmysle § 80 písm.c/ O.s.p. Podľa ich názoru ide o nesprávnu argumentáciu odvolacieho súdu, nakoľko jedine oni ako žalobcovia a právni nástupcovia mohli podať práve žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a domáhať sa určenia, že uvedené nehnuteľnosti patria do dedičstva po ich nebohých rodičoch. Navrhli, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok prvostupňového súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, alternatívne aby rozsudok odvolacieho súdu zmenil a určil, že do dedičstva po nebohom M. K. a nebohej E. K., rod. M., patria nehnuteľnosti podľa geometrického plánu uvedené v petite.

Žalovaní 1/ až 7/ sa písomne k dovolaniu žalobcov nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanvej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Podľa § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. V zmysle § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

V danom prípade žalobcovia 1/, 3/ až 12/ napadli dovolaním taký rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky žiadneho z uvedených rozsudkov. Prípustnosť ich dovolania preto z ustanovenia § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Dovolanie žalobcov 1/, 3/ až 12/ by vzhľadom na to mohlo byť procesne prípustné, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolatelia existenciu procesných väd v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdili a vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo.

So zreteľom na dovolateľmi vytykané nesprávnosti sa dovolací súd osobitne zamerlal na posúdenie, či postupom súdov nebola týmto účastníkom odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.). Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie procesne nesprávny, zákonu sa priečiaci postup súdu, majúci za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka občianskeho súdneho konania (napr. práva zúčastniť sa na pojednávaní, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok alebo vyjadrenie, v stanovenej lehote urobiť procesný úkon a pod.).

Dovolatelia namietali, že k odňatiu možnosti konať pred súdom došlo tým, že im nebolo doručené vyjadrenie žalovaného v 7. rade J. S. z 3.3.2011 k odvolaniu žalobkyne 1/ proti rozsudku súdu prvého stupňa.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti, a aby sa mohol vyjadriť k všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/2002, z 5. apríla 2007 III. ÚS 171/2006).

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

V zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv.

Z obsahu spisu vyplýva, že k odvolaniu podanému žalobkyňou 1/ proti rozsudku súdu prvého stupňa (č.l. 524 až 525) doručeného žalovanému 7/ J. S. 23. februára 2011 podal tento písomné vyjadrenie z 3. marca 2011 (č.l. 528, 529), ktoré bolo súdu prvého stupňa doručené osobne 9.3.2011 v troch vyhotoveniach, pričom zo spisu vyplýva, že toto nebolo doručené žalobkyni 1/ ani právnemu zástupcovi žalobcov 3/ až 12/ (v tomto období) JUDr. V. K., ani právnemu zástupcovi žalovaných 1/ až 6/ JUDr. M. K..

Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces. Nedoručenie vyjadrenia účastníka konania druhému účastníkovi konania vytvára stav nerovnosti účastníkov v konaní pred súdom, čo je v rozpore s princípom kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces. Keďže v danej veci vyjadrenie žalovaného 7/ k odvolaniu žalobkyne 1/ nebolo doručené žalobkyni 1/, právnemu zástupcovi žalobcov 3/ až 12/, v tomto

období JUDr. V. K., a právnemu zástupcovi žalovaných 1/ až 6/ JUDr. M. K., treba konštatovať, že v tejto súvislosti nebolo možné odvolacie konanie považovať za spravodlivé.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje aj na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 27. apríla 2010 v prípade Hudáková proti Slovenskej republike, v ktorom bolo poukázané na to, že princíp rovnosti zbraní ako jeden zo znakov širšieho konceptu spravodlivého súdneho konania, vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej pozície vis-à-vis proti jej protistrane (pozri napr. Nideröst – Huber, proti Švajčiarsku z 18. februára 1997, ods. 23, Zbierka rozsudkov a rozhodnutí 1997-I).

Okrem tejto požiadavky koncept spravodlivého súdneho konania v sebe implikuje právo na kontradiktórne konanie, podľa ktorého procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale aj zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (por. Nideröst – Huber, citované vyššie, ods. 24). Právo na spravodlivé súdne konanie však nie je absolútne a jeho rozsah sa môže meniť v závislosti od špecifických okolností predmetného prípadu (por. Asnar proti Francúzsku, (č. 2), č. 12316/04 ods. 26, 18. október 2007 a Vokoun proti Českej republike č. 20728/05, ods. 26, 3. júl 2008).

Dovolací súd poukazuje aj na to, že význam požiadavky, aby bolo vyjadrenie k odvolaniu zaslané všetkým účastníkom konania, spočíva v potrebe zabezpečenia, aby procesné strany mali vieru vo výkon spravodlivosti a aby im nebola odopretá možnosť vyjadriť sa k skutočnostiam, ktoré by mohli ovplyvniť rozhodnutie súdu. Bolo povinnosťou odvolacieho súdu, aby pred svojím rozhodnutím o odvolaní žalobkyne 1/, o ktorom rozhodoval bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O.s.p., poskytol odvolateľke a ostatným žalobcom ako aj žalovaným 1/ až 6/ možnosť vyjadriť sa k písomnému podaniu žalovaného 7/ (vyjadrenie k odvolaniu).

Preto dovolací súd dospel k záveru, že došlo k porušeniu základného práva dovolateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (viď aj nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 335/2006), v dôsledku čoho bola dovolateľom odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Dovolatelia ďalej namietali, že k odňatiu možnosti konať pred súdom došlo aj tým, že odvolací súd prejednal vec podľa § 214 ods. 2 O.s.p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania. Neboli písomne upovedomení o verejnom vyhlásení rozsudku.

Dovolací súd pripomína, že podľa § 214 ods. 1 O.s.p. v znení zákona č. 384/2008 Z.z., ktorý nadobudol účinnosť 15. októbra 2008, na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia odvolacieho pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem. Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. ale v ostatných prípadoch (nie sú uvedené v § 214 ods. 1 O.s.p.) môže odvolací súd rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania. Z dovolaním napadnutého rozhodnutia vyplýva, že a/ odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa a že z tohto dôvodu nebolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol po nariadení pojednávania, c/ so zreteľom na povahu prejednáwanej veci nič nenasvedčuje tomu, že by nariadenie odvolacieho pojednávania vyžadoval dôležitý verejný záujem. Odvolací súd mohol preto v danej veci rozhodnúť bez nariadenia odvolacieho pojednávania.

Zo spisu, konkrétne zo zápisnice o vyhlásení rozsudku odvolacieho súdu spísanej 24. mája 2012 (č.l. 534 spisu) vyplýva, že 24. mája 2012 odvolací súd vyhlásil rozsudok v predmetnej právnej veci bez nariadenia ústneho pojednávania. V zmysle § 156 ods. 3 O.s.p. vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením.

Z ustanovenia § 156 ods. 3 O.s.p. vyplýva, že vo veciach, v ktorých odvolací súd rozhoduje vo veci samej rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania (§ 214 O.s.p.), nemá súd povinnosť adresne predvolávať účastníkov konania na verejné vyhlásenie rozsudku; povinnosťou súdu je len všeobecne a neadresne oznámiť miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na svojej úradnej tabuli. Túto povinnosť v danom prípade odvolací súd splnil (viď „Upovedomenie o termíne verejného vyhlásenia rozsudku“ a k tomu pripojený úradný záznam č.l. 533 spisu, ktoré potvrdzuje, že upovedomenie o termíne verejného vyhlásenia rozsudku vo veci sp. zn. 5 Co 37/2011 bolo na úradnej tabuli vyvesené dňa 14. mája 2012 o 16.00 hod.). Uvedený postup odvolacieho súdu sa neprieči zákonu, preto ním nemohlo dôjsť

k odňatiu možnosti dovolateľov konať pred súdom. Neopodstatnená je v dôsledku toho námietka dovolateľov, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p.

Z dovolania vyplýva tiež názor žalobcov 1/, 3/ až 12/, že súdy nezistili v potrebnom rozsahu skutkový stav. Namietaná neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení nie je ale procesnou vadou konania v zmysle § 237 O.s.p. (výlučne ktorá by ako už bolo uvedené, mohla v danom prípade založiť prípustnosť dovolania). Žalobcami 1/, 3/ až 12/ vytýkaná neúplnosť alebo nesprávnosť by mohla byť (prípadne) spojená s procesnou vadou konania v zmysle § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p., vada tejto povahy ale prípustnosť dovolania nezakladá.

Dovolatelia zastávajú názor, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je relevantný dovolací dôvod, ktorým však možno úspešne odôvodniť iba procesne prípustné dovolanie (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.); samo nesprávne právne posúdenie veci nie je totiž procesnou vadou konania v zmysle § 237 O.s.p.

Procesná vada podľa ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. (aby bolo vyjadrenie k odvolaniu zaslané všetkým účastníkom konania) zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súd Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. apríla 2013

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová